

การบริหาร : การบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธันวา จิตต์สงวน

วันศุกร์ที่ 16 ตุลาคม 2552 เวลา 9.00 – 12.00 น.

สรุปสาระสำคัญ

ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน : จุดหมายแห่งอุดมคติของโลก (Towards the Sustainable Development)

Treats the earth well. It does not belong to you by your parent. It is loaned to you by your children.

'kenyan proverb

จงดูแลโลกใบนี้ให้ดี เพราะมันมิใช่มรดกตกทอดมาจากพ่อแม่ของเรา หากแต่เราขยืมลูกหลานของเรามาใช้ต่างหาก

สุภายิตเคนยา

แปลความหมายกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน

- การพัฒนาที่ดีขึ้นของเรา (better off) ต้องไม่ทำให้ผู้อื่นเลวลง (worse off)
- การดีขึ้นต้องต่อเนื่องจากปัจจุบัน (Present generation) และต้องไม่ทำลายอนาคต (Future generation)
- กระบวนการพัฒนาต้องมีการเจริญเติบโตต่อเนื่อง (Growth) การกระจายที่ยุติธรรม (Distribution) และการส่งผ่านข้ามเวลา (Transfer)

ใคร่ครวญถึงยุคสมัยการพัฒนาของโลก

- ยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution in 1950s)
- ยุคการปฏิวัติเขียวทางการเกษตร (Green Revolution in 1960s)
- ยุคการจัดระเบียบการเมืองโลก (International Political Order in 1970s)
- ยุคข่าวสารข้อมูล (Information Age in 1980s)
- ยุคเศรษฐกิจเสรี (Free Market Economy in 1990s)
- ยุคปฏิวัติด้านชีวภาพ (Biological Revolution in 2000s)

ผลกระทบจากการพัฒนาของโลกที่มองเห็น

- โลกเล็ก ความเชื่อมโยงที่ชัดเจนทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างประเทศที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ในฐานะที่ทุกประเทศเป็นสมาชิกของสังคมโลกเดียวกัน
- โลกเร็ว การเคลื่อนย้ายโดยเสรีและรวดเร็ว ของทุน แรงงาน ข่าวสาร เทคโนโลยี และกระแสวัฒนธรรม
- โลกร้อน ปัจจัยความไม่แน่นอน จากภัยธรรมชาติมีมากขึ้น อุณหภูมิสูงขึ้น น้ำท่วม ฝนแล้ง แผ่นดินไหว
- โลกร้าย เชื้อโรคกลายพันธุ์ มนุษยชาติใช้ความรุนแรง การก่อการร้าย และสงคราม

ตัวอย่างการนำเข้ากระแสโลกาวิวัตน์ที่ควรจะเป็นในสังคมไทย

- การเปิดเสรีทางการค้า เฉพาะบางสินค้า/บางประเทศ ที่ประเทศไทยจะไม่เสียเปรียบ แต่แบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเหมาะสม

- การขยายตัวของระบบตลาด/บริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ จะต้องไม่นำมาซึ่งความล่มสลายของตลาดท้องถิ่น ชุมชน หรือผู้ประกอบการรายย่อยของไทย
- การแพร่ขยายของกระแสวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยควรมีการถ่วงถ่วงให้เหมาะสม ไม่ปล่อยอิสระอย่างมากในปัจจุบัน
- การเลือกรับองค์ความรู้จากต่างประเทศ ที่ประยุกต์ใช้กับสังคมไทยสู่ระบบการศึกษาเรียนรู้
- การมีระบบสื่อเสรี ตามกระแสโลกาภิวัตน์ ควรมีความหมายในทางสร้างสรรค์ต่อสังคม เท่านั้น

มุมมองสองระดับของโลกาภิวัตน์

- **ที่ควรจะเป็น What it should be !** เป็นแนวคิดที่ก่อตัวจากความเห็นชอบของทุกท้องถิ่น ชุมชน และสังคมของประเทศทั่วโลก ซึ่งเห็นความสำคัญและแพร่กระจายไปทั่วโลก เพื่อให้เปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน (Bottom – Up)
- **ที่เป็นจริง What it is !** เป็นแนวคิดที่ขยายตัวจากตะวันตกสู่ตะวันออก เน้นการแข่งขันเสรีบนมาตรฐานเดียวตามระบบทุนนิยม เพื่อประสิทธิภาพที่ดีกว่า โดยสมมติว่าทุกคนมีโอกาสและความรู้เท่าเทียมกัน (Top – Down)

วิเคราะห์กระแสโลกาภิวัตน์ : ในฐานะโอกาส (Opportunity)

- โอกาสแห่งการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และปรับปรุงคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานสากลของทุกประเทศ
- ความร่วมมือระหว่างประเทศในการส่งผ่านทุน เทคโนโลยี และองค์ความรู้ จากประเทศที่พัฒนาแล้วสู่ประเทศที่กำลังพัฒนา
- การรื้อปรับระบบเศรษฐกิจในประเทศ โดยเพิ่มการพัฒนาทางขนาด (Economy of Scale)
- การวางแผนการผลิตสินค้าและพัฒนากิจการตลาดจากมิติของตลาดโลก

วิเคราะห์กระแสโลกาภิวัตน์ : ในฐานะภัยคุกคาม (Threat)

- การไม่สามารถแข่งขันในระบบมาตรฐานตลาดโลกที่สูงเกินไป จนเป็นการกีดกันและข้ออุปสรรคต่อการพัฒนา
- การถูกรอบงำทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างประเทศของประเทศที่มีทุน พลังการเมือง และความรู้ที่สูงกว่า
- การล่มสลายของผู้ผลิตรายย่อยอิสระ และระบบตลาดชุมชนท้องถิ่นของประเทศกำลังพัฒนา
- การลดลงหรือสูญหายของการให้คุณค่าวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา มนุษยธรรม และสิ่งแวดล้อมในสังคม

การศึกษาในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์

- การจัดการบริหารสถาบันการศึกษา จากนี้ไป ต้องมีนโยบาย พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และรวดเร็วให้พอ
- ต้องพัฒนาองค์ความรู้ให้รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในทุกด้านทั้งบวกและลบ
- สามารถแข่งขันในคุณภาพ ราคา และภาพลักษณ์ ทุกระดับ

- ต้องถือเสมือนว่า การจัดการศึกษา คือ การสร้างภูมิคุ้มกันสังคมและวัฒนธรรมของประเทศในกระแสโลกเสมือนสร้างบ้านให้เข้มแข็ง อยู่รอดปลอดภัย

นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์เช่นกัน

- การเติบโตของนักศึกษาในยุคแห่งเทคโนโลยี ที่สร้างขึ้นเพื่อเปลี่ยนวิถีคิดและพฤติกรรมของมนุษย์
- ผู้รู้ไม่เท่าทัน จะถูกรอบงำโดยวัตถุนิยมและกระแสค่านิยมผ่านระบบสื่อสาร โดยให้ความสำคัญแก่จิตใจ และความเป็นมนุษย์น้อยลง ทั้งหมดนี้เพื่อผลประโยชน์ทางการค้า
- ความสับสนในช่วงการส่งผ่านจากเด็กสู่ผู้ใหญ่ ทำให้วัยแห่งนักศึกษามีการตัดสินใจได้ยาก และอาจผิดพลาดได้ง่าย
- การมีระบบการศึกษา การเรียนรู้ และการสร้างภูมิปัญญาให้เกิดขึ้น เป็นพันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา

หลากหลายมุมมองของการศึกษาไทย

- การศึกษาในฐานะ ปัจจัยพื้นฐาน ด้านทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาประเทศ ต้องจัดทำให้เหมาะสมที่สุดตามศักยภาพบุคคล
- การศึกษา ในฐานะสินค้าด้าน บริการ ในระบบตลาด ต้องมีคุณภาพและราคาที่สามารถแข่งขันได้ในทุกระดับตลาด
- การศึกษา ในฐานะ เครื่องมือ ที่ดำรงสังคมและวัฒนธรรม ต้องเฝ้าระวังเนื้อหาการศึกษาเพื่อให้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการดำรงชาติ

ปัญหาหลักของสังคมไทยที่มองเห็น : การขาดการจัดการองค์ความรู้

- ระบบนิเวศน์และสภาพแวดล้อม เสื่อมโทรมต่อเนื่อง
- ประสิทธิภาพการผลิต โดยเปรียบเทียบถดถอยในเชิงแข่งขันระดับสากล
- ปัญหาสุขภาพ ผู้ผลิต ผู้บริโภค และปัญหาสุขภาพสังคม
- การกระจายรายได้เลวลง ภาวะหนี้สิน มากขึ้น ทัวถึง
- การจัดการองค์ความรู้ ที่มีอยู่ระบบการศึกษาไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร
- วัฒนธรรมและคตินิยมของสังคมไทยรุ่นใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อม

ข้อคิดในการพัฒนาประเทศไทย ... ก้าวต่อไป

- ตระหนักถึง ศักยภาพที่แท้จริงจากฐานทุนสังคมและทุนทรัพยากรที่มีจริงของประเทศ
- สร้าง สมดุลของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริม เปลี่ยนทัศนคติจากการศึกษาเพื่อให้งบปริญญา เป็นการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเองให้ได้
- เปลี่ยน ภัยคุกคามจากการแข่งขันทางการศึกษา เป็น โอกาสในการเข้าถึงกระแสโลกาภิวัตน์ด้านข้อมูล/ความรู้ใหม่ ๆ ที่เหมาะสม
- แสวงหา แนวทางพัฒนาที่เหมาะสมกับสังคมไทย จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดหลักในการพัฒนา

- พัฒนาโดยการเน้นการเปลี่ยนแปลงจากภายในตนเอง มิใช่จากแรงผลักดันจากภายนอก ทำเอง มิใช่ ทำแทน หรือ ทำให้
- พัฒนารวมพื้นฐานความสามารถในการประยุกต์เข้ากับตนเองได้ โดยไม่คิดว่า มีสูตรสำเร็จในการพัฒนา
- พัฒนาด้วยความรู้ความเข้าใจที่เป็นพลวัตร เท่าทันบริบทและกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
- พัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง จับปลามาให้ อาจจำเป็นในระยะสั้น และสอนให้จับปลา ต้องเกิดขึ้นในระยะยาว ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

เหลียวมอง...แนวทางการพัฒนาของภูฏาน : เน้นความสุขมวลรวมของชาติ

Key issues of Gross National Happiness

- การพัฒนาเศรษฐกิจยั่งยืน (Sustainable economic development)
- การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี (Cultural promotion)
- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental conservation)
- การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล (Good governance)

หากประเทศภูฏานสนใจเฉพาะการสร้างมูลค่า GDP และ Growth Rate (%) ก็จะเปลี่ยนจากประเทศที่เต็มไปด้วยความสุข เป็นประเทศที่ยากจนที่สุดแห่งหนึ่งในโลก

วิสัยทัศน์ประเทศไทย (พ.ศ.2550 – 2555) (Vision of Thailand of the 10th NESDB Plan)

...จะเป็นสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

...To be the Green and Happiness Society

ประเทศไทยหันมาเน้นการพัฒนาที่สมดุลบนทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม และทุนสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) ในแผน X และจะเน้นแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ในแผน XI มงคลแห่งชีวิต ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Philosophy of Sufficiency Economy)

เศรษฐกิจ เป็นปรัชญาซึ่งถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินงานทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ประยุกต์หลัก “สามห่วง สองเงื่อนไข” สำหรับการศึกษา

- ความพอประมาณ การศึกษาในระดับที่เหมาะสมตามอัตราของแต่ละคน ไม่มากไม่น้อยจนเกินไป
- ความมีเหตุผล การศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพที่มีอยู่ สังคมไทย กฎเกณฑ์ ค่านิยม และวัฒนธรรมที่สั่งมาของ ไทย
- การมีภูมิคุ้มกันที่ดี การศึกษาเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตและสังคมเพื่อความไม่ประมาท ไม่เสี่ยง และไม่โลกจนเกินไป
- ความรู้ การศึกษาที่มุ่งยึดมั่นหลักเหตุผล เป็นสำคัญ ไม่มุ่งมายดมมกระแส

- คุณธรรม การศึกษาสอนให้เชื่อในเรื่อง การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

หน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องทำ : เป็นผู้นำความคิดเศรษฐกิจพอเพียง

- สอนให้จำ อธิบายสาระของหลักปรัชญาที่ถูกต้อง ยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม และส่งเสริมการค้นคว้าวิจัย วิเคราะห์องค์ความรู้ให้เกิดความชัดเจน ลึกซึ้ง จดจำได้
- ทำให้คู่ มีการประยุกต์ใช้ปรัชญากิจกรรม โครงการ ค้นหาบุคคลตัวอย่าง ชุมชนทดลอง โครงการนำร่อง องค์กรต้นแบบ เพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้น
- อยู่ให้เห็น ทุกคนมีพฤติกรรมความคิด พูด ทำ โดยเนื้อแท้ไม่เสแสร้ง เป็นวิถีชีวิตเป็นที่ประจักษ์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

สถาบันอุดมศึกษา : แหล่งอุดมปัญญาเพื่อการพัฒนาสังคม

- สถาบันอุดมศึกษา เป็นแหล่งสนับสนุนการใช้เหตุและผลในการดำเนินชีวิตและสังคม
- สถาบันอุดมศึกษา เป็นแหล่งนวัตกรรมทางความคิดและภูมิปัญญาที่เป็นรูปธรรมในการประกอบอาชีพ
- สถาบันอุดมศึกษา เป็นแหล่งชี้นำความคิดความเห็นที่ถูกต้องในการเปลี่ยนแปลงแก่สังคม
- สังคมจะยากจนอย่างแท้จริง หากสถาบันอุดมศึกษาที่แท้จริงหมดไป

พันธกิจหลัก 4 ประการของอุดมศึกษาไทย

- การจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตร
- การวิจัย ค้นคว้า เพื่อสร้างนวัตกรรม
- การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม
- การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม

นิสิตนักศึกษา : หัวใจของสถาบันอุดมศึกษา

- การเรียนการสอน สร้างพื้นฐานองค์ความรู้มาตรฐานตามหลักสูตรแก่นักศึกษา
- การวิจัย สร้างการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำทนายใหม่ ๆ แก่นักศึกษา
- การบริการทางวิชาการ สร้างจิตสาธารณะในการรับใช้สังคมแก่นักศึกษา
- การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สร้างความเชื่อมั่นและภูมิใจในความเป็นชาติแก่นักศึกษา

พระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษา : การเรียนรู้ 3 ประการ

- เรียนความรู้ เรียนทฤษฎี หลักการ เหตุผลที่ควรจะเป็น
- เรียนความดี เรียนคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นกรอบในการดำรงชีวิต
- เรียนชีวิต เรียนการนำหลักทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ ภายใต้งาน ไขความเป็นจริงในสังคม

หลักการทรงงาน 3 ประการ ว่าด้วยการพัฒนา

- หลักคิด ปัญหาคืออะไร คิดจากสาเหตุใด ทางเลือกในการแก้ไขเป็นอย่างไร เน้นคนเป็นศูนย์กลาง
- หลักวิชา ทางวิชาการอธิบายอย่างไร มีทฤษฎีอย่างไร วิชาการที่เกี่ยวข้องมีด้านใด เน้นบูรณาการ
- หลักปฏิบัติ การประยุกต์ใช้ทำอย่างไร เน้นเรียบง่าย ประหยัด เป็นขั้นตอน สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย

ความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษา คือ คุณภาพของบัณฑิต

- เก่ง มีความรู้ความสามารถสมกับเป็นบัณฑิต

- ดี เข้าใจถึงหลักความดีความถูกต้องของสังคม
- มีคุณธรรม รู้จักใช้กรอบคุณธรรมประยุกต์ในความจริงของชีวิต

การประเมินความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษา

ความสำเร็จของการจัดการอุดมศึกษาวัดจาก ผลลัพธ์ (Result) ของการจัดการบริหารทั้งระบบ

- ในระยะสั้น ผลผลิต (Output) คือ จำนวนบัณฑิต ที่ก่อปรด้วยความรู้ ความดีและความเข้าใจชีวิต
- ในระยะยาว ผลที่ตามมา (Outcome) คือ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต และการงานที่ดีขึ้นในสังคม สามารถพิสูจน์ได้

จุดอ่อนของนิสิตนักศึกษาไทยในปัจจุบัน

- อັตลักษณ์ชาติ ภาษาไทยทั้งเขียนและพูดไม่ถูกต้อง นักศึกษา ส่วนมากรู้เรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย น้อยมาก
- พฤติกรรมบุคคล การแต่งกาย กริยามารยาท การอ่อนน้อมถ่อมตนไม่เหมาะสมตามประเพณีที่คิงงานของไทย
- หลักความคิด ค่านิยมตามกระแสสื่อมีบทบาทมาก ขณะที่หลักศีลธรรม คุณธรรมไม่มั่นคง
- บุคคลต้นแบบ นักศึกษาสับสนในการเลือกบุคคลต้นแบบ ในการดำเนินรอยตาม

บรรคทองจากค่านิยมของคนรุ่นใหม่ทุกรุ่นควรตระหนัก

- ค่านิยม “ใจถึง พึ่งได้ จึงสมควรเป็นผู้นำ”
- ค่านิยม “โกงก็ได้ ขอให้ม้ผลงาน นับว่ามีประสิทธิภาพ”
- ค่านิยม “สมัยนี้ เขาไม่ถือกันแล้ว เป็นความทันสมัย”
- ค่านิยม “ແ่่นนี้ อย่าคิดมาก เพื่อประสบการณ้ชีวิต”
- ค่านิยม “เราไม่เกี่ยวกับ อย่ามายุ่งกับผม/ดิฉัน”
- ค่านิยม “ลองแล้วหรือยัง ต้องกล้าหาญหน่อย”
- ค่านิยม “ແ่่นนี้ไม่เห็นจะเป็นเรื่องใหญ่ ช่างไม่มีน้ำใจ”
- ค่านิยม “ทำดี ไม่เห็นได้ดี ทำชั่วไม่เห็นได้ชั่ว”

สภาพแวดล้อมของนักศึกษาไทย : ความเห็นใจที่ย่ำมองข้าม

- กระแสสื่อ วัฒนนิยมในสังคมไทย ค่านิยมจากต่างประเทศ กระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายมากขึ้นทุกขณะ
- สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำของผู้ปกครอง ทำให้นักศึกษาต้องหารายได้เองมากขึ้น และในทุกวิถีทาง
- ระบบการเรียนการสอน ไม่ช่วยให้เกิดหลักคิดที่สามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตจริง เพียงแต่เน้นเรียนให้ครบหน่วยกิตเป็นสำคัญ
- ความล้มเหลวของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาในปัจจุบัน ทำให้นักศึกษาไม่มีที่พึ่งพิงจากบุคคลที่เหมาะสม จำเป็นต้องพึ่งพิงบุคคลอื่น ๆ หรือพึ่งพิงวัตถุ

กิจกรรมนักศึกษา : ทางเลือกเพื่อเรียนรู้เรื่องความดีและความจริง

- เป็นเสมือนภาคทดลองปฏิบัติของหลักทฤษฎีที่เรียนมาภายใต้เงื่อนไขจริงหรือเสมือนจริงสังคม
- เป็นโอกาสในการเข้าใจถึงข้อจำกัดของการประยุกต์หลักทฤษฎีที่เรียนมา
- เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นของการเรียนรู้เรื่อง ความดี และความป็นจริง ในชีวิตจริง เติมเต็มจากการเรียนเรื่อง ความเก่ง จากห้องเรียน

- จึงสมควรได้รับการให้ความสำคัญให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : กรณีศึกษา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นับเป็นมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ ที่มีพื้นที่ทุกวิทยาเขตและนักศึกษามากที่สุดในปัจจุบัน จึงเป็นทางเลือกของผู้สมัครเข้าเรียนมากที่สุดในประเทศไทย

ต่อไปนี้เป็นภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยจากการสำรวจ

- เป็นกันเอง Friendly University
- มหาวิทยาลัยที่มีบรรยากาศร่มรื่น Green University
- มหาวิทยาลัยที่ประหยัด Economy university
- มหาวิทยาลัยแห่งมิตรภาพ Friendship University
- มหาวิทยาลัยที่เป็นเสมือนชุมชน Community University

การบริหารกิจการนิสิต : กรณีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ด้านกิจกรรมนิสิต สนับสนุนการบำเพ็ญประโยชน์ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ระบบกลุ่ม ชมรม สโมสร ภูมิภาค
- ด้านวินัยนิสิต การแต่งกาย ารณรงค์ ประธานร้านจำหน่าย ประกวตแต่งกายที่ถูกระเบียบ ไม่มีการดื่มสุราในวิทยาเขต และรณรงค์รอบวิทยาเขต
- ด้านส่งเสริมการมีงานทำ บริการจัดหางาน ประธานศิษย์เก่า สมาคมวิชาชีพประจำคณะ ตั้งคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ระบบติดตามการทำงานของบัณฑิต จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศบัณฑิต
- ด้านพัฒนาภาพชีวิต ให้คำปรึกษาความเป็นอยู่ ให้เข็มจักรยานเพื่อการเดินทาง มีกองทุนกู้ยืม กองทุนสวัสดิภาพ มอบทุนการศึกษา
- ด้านการกีฬา ส่งเสริมการกีฬาเพื่อออกกำลังกาย เพื่อการแข่งขัน เพื่อสร้างกีฬาระดับชาติ

ตัวอย่างโครงการพัฒนากิจการนิสิต มก.

- โครงการบัณฑิตยุคใหม่
- โครงการรับน้องในมหาวิทยาลัยและมองเหรียญรุ่น
- โครงการจักรยานสีขาว
- โครงการห้องปฏิบัติการสังคม
- โครงการฝึกงาน 3 ประสาน

โครงการไปรับรองกิจกรรม (Activity Transcript)

- ระบบประเมินผลงานอาจารย์กับกิจการนิสิต
- การหาทางปรับปรุงระบบการฝึกงานนิสิต
- การขาดโอกาสในการสัมผัสชีวิตและชุมชนจริง
- การรณรงค์ค่านิยมที่ต้องตระหนักถึง

ระบบประเมินผลงานอาจารย์ : สนับสนุนหรืออุปสรรคในการพัฒนานักศึกษา

- ให้น้ำหนักมาก แก่ผลงานด้านการสอนและการวิจัย
- ให้น้ำหนักน้อย แก่งานด้านบริการทางวิชาการและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- การประเมินผล จึงเน้นสร้างเฉพาะการเรียนรู้ในองค์ความรู้ตามหลักสูตรแก่นักศึกษา

- การประเมินผล ไม่เน้นการสร้างการเรียนรู้เรื่องความดี และการเรียนรู้เรื่องความจริง แก่นักศึกษา

หากนักศึกษา คือ หัวใจของมหาวิทยาลัยอาจารย์ ก็คือ จิตวิญญาณ ของมหาวิทยาลัย

- คุณสมบัติของบุคคลที่ควรทำหน้าที่อาจารย์ เป็นอย่างไร
- การเข้าสู่ตำแหน่งอาจารย์ ง่ายเกินไป หรือไม่
- กระบวนการคัดเลือก ทดลองงาน และประเมินผลอาจารย์ มีประสิทธิภาพหรือไม่
- ความเป็นอิสระทางวิชาการของอาจารย์ หมายความว่าอย่างไร
- งานบริหารกิจการนักศึกษา ได้รับการให้ความสำคัญจากอาจารย์มากน้อยเพียงใด

การฝึกงาน หรือการฝึกทำงาน

- การฝึกงานนักศึกษาจำนวนมากในปัจจุบัน สิ้นเปลืองไปโดยไม่มีประสิทธิผล คือ ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
- การฝึกงาน ไม่มีทิศทางและผลงานชัดเจน มีแต่กระบวนการและปริมาณเวลาที่มีการลงนามรับรองไว้
- ไม่สามารถสะท้อนการเรียนรู้เพิ่มเติมจากภาคปฏิบัติ แก่นักศึกษาได้
- การฝึกงานจำนวนมาก จึงมิใช่การฝึกทำงานแก่นักศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจและประสบการณ์ที่ดี ก่อนจบการศึกษาออกไป
- แต่เป็นการฝึกงานตามระเบียบหลักสูตร หรือต้องการใบรับรอง เท่านั้น

โครงการฝึกงาน 3 ประสาน : ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการฝึกงานนักศึกษา

- มหาวิทยาลัย ต้องสร้างระบบฝึกงานใหม่เพิ่มน้ำหนักผลงานแก่อาจารย์ มีใบรับรองแก่องค์กรที่เข้าร่วมให้การฝึกงาน (ลดภาษี ประกาศเกียรติคุณ โล่เกียรติยศ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ฯลฯ)
- นักศึกษา ต้องสมัครคัดเลือกเข้าฝึกงาน อาจผ่าน ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และต้องผ่านการประเมินผลก่อนสำเร็จการฝึกงาน รวมทั้งมีการฝึกงานซ่อมในบางกรณี
- องค์กรเข้าร่วม ทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องระบุนโยบายเฉพาะด้านที่จะรับฝึกงาน ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการฝึกงานโดยมหาวิทยาลัย รับผิดชอบในการติดตาม ประเมินผล และอาจจะจ่ายค่าตอบแทนแก่การฝึกงานที่มีผลผลิตชัดเจนด้วย

Social Lab : ห้องปฏิบัติการสังคม

- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้แก่นิสิต โดยส่งเสริมการทำกิจกรรมในพื้นที่เดียวกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถเติมเต็มกิจกรรมซึ่งกันและกัน
- คัดเลือกพื้นที่รอบแต่ละวิทยาเขต เป็นพื้นที่ห้องทดลองปฏิบัติการทางสังคม (Social lab) เพื่อทำกิจกรรมนิสิตร่วมกัน
- ส่งเสริมการเรียนรู้จากชุมชน ภายใต้สภาพความเป็นจริงของฐานทรัพยากร สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการจัดการบริหารท้องถิ่น
- ตัวอย่างเช่น การฝึกงาน การรับน้อง การออกค่าย การจัดเวทีชุมชน การถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยของอาจารย์สามารถเกิดขึ้นในพื้นที่นี้
- เป็นนโยบายแบบสมัครใจ อุทิศงบประมาณจากส่วนกลาง คือ กองกิจการนิสิต และสำนักวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัย

ต้นไม้แห่งคุณธรรมที่ต้องปลูกในใจนักศึกษา

- ความซื่อสัตย์ การไม่เอาเปรียบตนเอง ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม
- ความอดทน หนักเอา เบาสู้ รอคอยความสำเร็จ ทนสิ่งเข้าขวานได้
- ความพอเพียง รู้จักประมาณตนเอง อัดภาพที่เป็น และศักยภาพที่มี
- ความมีศักดิ์ศรี ต้องรู้สึกภูมิใจในตนเองได้ โดยไม่ต้องให้ใครมาบอก
- ความกล้าหาญ กล้าที่จะคิด พูด และทำในสิ่งที่ถูกต้อง ในเวลาสถานที่ และกับบุคคลที่เหมาะสม
- ความเสียสละ ทำเพื่อผู้อื่นและส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทนบ้าง
- ความสุข คิดถึงความพอดีกับสิ่งที่มี มิใช่คิดตอบสนองสิ่งที่อยากมี

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมกิจการนิสิตนักศึกษา

- ผู้นำองค์กร ผู้นำสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญแก่กิจการนักศึกษา โดยต้องเข้าร่วมกิจกรรมโดยตรงเป็นแบบอย่าง และกล้าปรับโครงสร้างการประเมินผลงานให้ชัดเจนเป็นธรรมแก่กิจการนักศึกษา
- พันธกิจอาจารย์ พันธกิจของคณาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับกิจการนักศึกษาต้องได้รับการยกย่องและจัดระบบความสำคัญให้ใกล้เคียงการเรียนการสอนและการวิจัย โดยเฉพาะระบบอาจารย์ที่ปรึกษา
- งบประมาณ การสนับสนุนกิจกรรมของนักศึกษาที่พิจารณาแล้วว่า มีความเหมาะสม ต้องถือว่าอยู่ในสำคัญของการจัดสรรงบประมาณองค์กร
- บุคลากร การคัดเลือกบุคลากรเพื่อทำงานด้านกิจการนักศึกษา เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัว ต้องพิจารณาให้ชัดเจนและถูกต้องกับบุคคลมากที่สุด

ความฉลาด 5Q ของบัณฑิตที่แท้

- IQ Intellectual Quotient ความฉลาดในการใช้ความรู้
- EQ Emotional Quotient ความฉลาดในการควบคุมอารมณ์
- MQ Morality Quotient ความฉลาดในการมีคุณธรรม
- SQ Social Quotient ความฉลาดในการใช้ชีวิตในสังคม
- AQ Adversity Quotient ความฉลาดในการเอาชนะอุปสรรค

ผู้บันทึก

1. นางนวลรักรักษ์ ขอบชื่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. นางสาวฉันทนา ภูธรารักษ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
3. นางสาวสิริกร ชูแก้ว มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. นางสาวพรพิพัฒน์ ทองปรอน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา